

Skryté distribuce zisku a jiných vlastních zdrojů v obchodních korporacích

Abstrakt

Skryté distribuce zisku a jiných vlastních zdrojů v obchodních korporacích představují právem obchodních korporací nepředvídaný a nežádoucí fenomén, který může vést k poškození nejen věřitelů obchodní korporace, ale i některých, zejména menšinových, společníků obchodní korporace. Předmětem této práce je tedy zkoumání, jak ke skrytým distribucím zisku a jiných vlastních zdrojů v obchodních korporacích přistupuje český právní řád a jaké následky jsou spojuje s využitím tohoto způsobu distribuce majetku z obchodní korporace.

Český právní řád do roku 2021 neznal výslovné pravidlo zakazující skryté distribuce zisku a jiných vlastních zdrojů. Takový zákaz je však možné dovodit z kogentní povahy norem upravujících postup distribuce zisku a jiných vlastních zdrojů z obchodní korporace a z obecného zákazu obcházení zákona. V roce 2021 se stalo součástí právního řádu ustanovení § 40 odst. 5 ZOK, které výslovně zakazuje poskytování bezúplatných plnění obchodní korporací ve prospěch jejích společníků. Smyslem přijetí tohoto ustanovení však nebylo umožnit skryté distribuce zisku a jiných vlastních zdrojů z obchodní korporace jinak, než za využití bezúplatných plnění. I nadále jsou tedy zakázána jak bezúplatná plnění poskytnuté obchodní korporací ve prospěch svých společníků, tak plnění úplatná, za které však obchodní korporace obdrží nepřiměřené protiplnění a tím dochází k efektivnímu snížení majetku obchodní korporace (tzv. neekvivalentní plnění).

Následkem skrytých distribucí zisku a jiných vlastních zdrojů z obchodní korporace může být neplatnost právního jednání, prostřednictvím kterého jsou takové distribuce prováděny. Není ale možné učinit paušální závěr o neplatnosti jakýchkoli právních jednání, která by mohla naplňovat definici skryté distribuce zisku. Každý jednotlivý případ je nutné posuzovat za pomoci testu proporcionality, a to s přihlédnutím ke smyslu a účelu právních norem, které takové jednání zakazují. Obecně je však možné stanovit, že jestliže právní jednání vedoucí ke skrytým distribucím ohrožuje práva věřitelů obchodní korporace, bude se pravděpodobně jednat o právní jednání neplatné, a to absolutně. Důvodem k tomuto závěru je skutečnost, že právní normy chránící postavení věřitelů obchodní korporace tvoří součást veřejného pořádku.

Klíčová slova: skrytá distribuce zisku, neekvivalentní plnění společníkům obchodní korporace, bezúplatné plnění společníkům obchodní korporace